

J One Health Res 2024;2(3):1-7
DOI: 10.5281/zenodo.14014286

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ALGILANAN STRES DÜZEYLERİ İLE HEMŞİRELİK MESLEĞİ ÖZ YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED STRESS
LEVELS AND NURSING PROFESSION SELF-EFFICACY OF FINAL YEAR
NURSING STUDENTS

Please cite this article as:

Koras Sözen K. Determining the relationship between perceived stress levels and nursing profession self-efficacy of final year nursing students J One Health Res 2024;2(3):1-7.

Kezban Koras Sözen

Nigde Omer Halisdemir University, Zubeyde Hanim Faculty of Health Sciences , Department of Nursing, Branch of Surgical Nursing, Nigde, Türkiye

ABSTRACT

Background: Aimed to determine the relationship between the perceived stress levels of senior nursing students and their self-efficacy for the nursing profession.

Method: The population of this descriptive and relationship-seeking study consisted of a total of 124 senior nursing students studying in the nursing department of a university in the 2022-2023 academic year. The research, using the full count sampling method, was completed with the participation of 103 students. Personal Information Form, Perceived Stress Scale for Nursing Students and Nursing Profession Self-Efficacy Scale were used to obtain the data.

Results: It was determined that the average scores of the students' perceived stress levels (71.66 ± 24.72) and nursing profession self-efficacy (70.91 ± 12.53) were above the medium level. It was determined that the self-efficacy levels of those who chose the nursing profession with pleasure were higher and this difference was statistically significant ($p < 0.05$).

Conclusion: Although students' self-efficacy in the nursing profession is considered sufficient, it should be aimed to increase it further. In order to reduce students' stress levels and complete their deficiencies, educational activities should be carried out and methods should be developed to support learning.

Keywords: Perceived stress, Nursing, Self-Efficacy.

Address for correspondence:

Kezban Koras Sözen
Nigde Omer Halisdemir University, Zubeyde Hanim Faculty of Health Sciences ,
Department of Nursing,
Branch of Surgical Nursing, Nigde, Türkiye
E-mail: kezban_koras@hotmail.com

Received Date: 25.04.2024
Accepted Date: 19.09.2024
Published online: 15.10.2024

©Copyright 2024
Journal of One Health Research-
Available online at
www.onehealthjournal.com

OPEN ACCESS

GİRİŞ:

Stres, bireyin kendisini tehdit eden ya da tehlikeye atan çevresel faktörlere karşı verdiği psikolojik ve biyolojik tepkiler bütünüdür.^{1,2} Hemşirelik mesleği diğer işlere kıyasla daha fazla stresli durum içermektedir; bu durumlarda hemşireler hem hastaların hem de yakınlarının stresine maruz kalmaktadır.²

Öz-yeterlik, bireyin kendine belirlediği hedeflere ulaşma ve yaşamını etkileyen durumları yönetme becerisidir. Literatürde, stresli olaylar karşısında yeterlik inancı olarak tanımlanan öz-yeterlik, stresle baş etmede düzenleyici bir rol oynamaktadır.³ Bodys-Cupak ve ark.'larının yaptığı bir çalışmada, öz-yeterlik duygusunun hemşirelik öğrencilerinin stres seviyesi ve zorluklarla mücadele yöntemleri üzerinde anlamlı bir etki yaptığını göstermiştir.⁴ Chang ve ark.'larının yaptığı başka bir çalışmada, genel öz yeterliliğin stresle ters orantılı olduğunu bulmuştur.⁵ Bu nedenle genel öz yeterlik, algılanan stres ile ilişkisinde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktördür.^{2,6}

Öz yeterlilik, stresin sağlığa zarar vermesini önleyebilen içsel bir koruyucu faktördür.⁷ Hemşirelik öğrencileri hemşirelik eğitimine başlamadan ve devam ederken stresle karşılaştıkları literatürde sıkça belirtilmiştir.⁷⁻⁹

Hemşirelik öğrencilerinin sağlık sistemlerinin artan karmaşıklığına uyum sağlayabilmeleri için yüksek seviyede yeterlilik ve öz yeterlilik geliştirmeleri ve hemşirelik müfredatlarının bu amaç doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir.¹⁰ Yapılan çalışmalar, hemşirelik öz yeterliği ile hemşirelik öğrencilerinin kendilerini yeterli bulma düzeyi arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir.¹⁰⁻¹²

Sağlık bilimleri eğitiminde müfredat geliştirme çalışmalarının büyük bir kısmı, öğrencilerin kapasite ve yetkinliklerini ölçme ve değerlendirme üzerine yoğunlaşmıştır.¹³ Hemşirelik müfredatları ise genellikle öğrencilere yetkinlikleri ve öz-yeterlilikleri konusunda yeterli bilgi vermemektedir. Genel olarak, öz-yeterlilik düzeyi yüksek olan öğrenciler, yeni ve zorlayıcı durumlarda daha başarılı olur ve daha çok azim gösterirler.^{10,14}

Örneğin bireyler stresle başa çıkabileceklerine güvenirlerse stres seviyesi ve stresin oluşturduğu olumsuz sonuçlar azalır. Stresli bir iş ortamında, bireyin öz-yeterliliği kişinin kendine güvenini önemli ölçüde etkiler, bu da iş stresi faktörlerini azaltmaya, işe özgü zorluklarla ve görevlerle baş etmeye yardımcı olabilir ve etkilerini hafifletebilir.^{3,15}

Stresle başa çıkma becerisi, bireyin stresörler karşısında kendine güven duymasını sağlar. Bu da stres seviyesini ve olumsuz sonuçlarını düşürür. Örneğin, stresli bir iş ortamında, bireyin öz yeterliliği iş stresini azaltmaya, işle ilgili zorlukları ve görevleri daha iyi yönetmeye ve etkilerini hafifletmeye katkıda bulunur.^{15,16}

Algılanan stres, eğitimcilerin stres faktörlerini ve bunların öğrencilerin sağlık ve esenlik durumunu nasıl etkilediğini araştırmaya teşvik eden bir konu haline gelmiştir.¹⁶ Araştırmalar, insanların başarılarının büyük kısmının stresli ortamlarda gerçekleştiğini, fakat uzun veya yoğun stresin zihinsel ve bedensel hastalıklara, uyku sorunlarına, huzursuzluğa, sinirliliğe, unutkanlığa, olağandışı yorgunluğa, bireyin direnç gücünün düşmesine ve sık enfeksiyonlara, baş ağrılarına, konsantrasyon eksikliğine, hafıza bozukluğuna ve problem çözme becerisinin azalmasına neden olduğunu ortaya koymuştur.¹⁷⁻¹⁹ Aynı şekilde hemşirelik öğrencilerinde de uzun veya yoğun stres seviyeleri hafızayı, konsantrasyonu, problem çözme becerisini olumsuz etkileyebileceği gibi öğrenmeyi, baş etmeyi, akademik performansı düşürebilecek, depresyona, baş ağrısına, tükenmişliğe ve ciddi sağlık problemlerine sebep olabilecektir.^{18,20}

Bu bilgiler ışığında, bu çalışma ile mezun durumundaki hemşirelik öğrencilerinin algılanan stres ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Tipi ve Örneklem

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte olan bu çalışmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören toplam 124 hemşirelik son sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

Verilerin hızlı uygulanması ve maliyet etkinliği dikkate alınarak tam sayım örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılmak istemeyen (n =11), devamsız olan(n =5) ve ankette hata yapan (n =5) öğrenciler çalışma dışı bırakıldı. Sonuç olarak hedef kitlenin %83.1'ine (n =103) ulaşıldı.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Öğrencilerin cinsiyeti, yaşı gibi soruları içeren, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan toplam 7 (yedi) sorudan oluşan bir formdur.

Hemşirelik Öğrencileri İçin Algılanan Stres Ölçeği (HÖASÖ)

Sheu ve ark.¹⁹ tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Karaca ve ark.²¹ tarafından yapılmıştır. Ölçek toplam 29 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Maddelerin değerlendirilmesinde, "0-4" olmak üzere beşli likert tipli değerlendirme kullanılmıştır. Toplam puan; 0-116 arasında değişmektedir. Alınan puanın yüksek, stres derecesinin de yüksek olduğunu ifade eder.^{19,21}

Hemşirelik Mesleği Öz Yeterlik Ölçeği (HMÖYÖ)

Caruso ve arkadaşları²² tarafından geliştirilen Hemşirelerin mesleki öz yeterliklerini ölçmek amacıyla yapılan ölçek 16 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipinde bir ölçektir. ÖlçeğinTürkçe geçerlilik güvenilirliği Vicdan ve Taştekin tarafından yapılmıştır. Soruların tümü olumlu özellikte olup, "kesinlikle katılıyorum 5, katılıyorum 4, karasızım 3, katılmıyorum 2, kesinlikle katılmıyorum 1" şeklinde puanlanmaktadır. Yüksek puan mesleki öz yeterlik seviyesinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten en düşük 16 puan, en yüksek 80 puan alınabilir.^{22,23}

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın verileri 01.03.2023- 31.06.2023 tarihleri arasında, araştırmacı tarafından hemşirelik bölümünde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilere, yüz yüze, anket formu vererek toplanmıştır.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmaya başlamadan önce Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurul'dan etik kurul onayı (Tarih: 27.12.2022, Karar No: 2022/15-24) alındı. Ayrıca Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesinden uygulama izni alınmasının ardından çalışmaya başlanmıştır.

Çalışmanın başlangıcında, çalışmanın amacı, içeriği, etik hassasiyetleri ve öngörülen faydaları anlatılarak çalışmaya katılım onayları alınan öğrencilere veri toplama formları uygulanmıştır. Veriler öğrencilerin öz bildirimleri esas alınarak toplanmıştır.

Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler Statistical Package for Social Sciences (IBM SPSS) 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesinde yüzde, ortalama, standart sapma kullanılırken; sosyo-demografik özellikleri ve ölçeklerden alınan puanların karşılaştırılmasında ise t testi, tek yönlü ANOVA, çoklu karşılaştırmalarda gruplar arasında ki farklılığın tespit edilmesi için Tukey testi, ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde pearson korelasyon analizlerinden kullanılmıştır. Sonuçların istatistiksel anlamlılığında p<0.05 düzeyi baz alınmıştır.

BULGULAR

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin algılanan stres düzeyi ile hemşirelik mesleği öz yeterlik düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.66±0.81 olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin %80.6'sının kadın ve %62.1'inin başarılı olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %51.5'i hemşirelik mesleğini istihdam olanaklarından dolayı seçtiğini, %43.7'si hemşirelik mesleğini sevdiğini, %69.9' mesleğe yapmaya hazır olduğunu ve %68.9' u bir sağlık kuruluşunda hemşire olarak çalışmak istediğini belirtmiştir (Tablo 1).

Ağırlıklı not ortalamasının (AGNO) HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamalarının 3.00 ve üstü not alanlarda daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu belirlenmiştir ($p>0.05$) (Tablo 1).

Hemşirelik mesleğini seçme nedenleri incelendiğinde ailesinin isteğiyle seçen öğrencilerin HÖASÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 1). İstihdam olanakları nedeniyle seçen öğrencilerin HMÖYÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 1).

Hemşirelik mesleğini sevme durumu konusunda kararsız olan öğrencilerin HÖASÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu belirlenmiştir ($p>0.05$) (Tablo 1). Hemşirelik mesleğini seven öğrencilerin HMÖYÖ puan ortalamalarının daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 1).

Kendini mesleğe hazır hissetmeyenlerin HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir ($p>0.05$) (Tablo 1).

Mezun olduktan sonra hemşirelik bölümünde eğitimci olarak çalışmak isteyenlerin HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin HÖASÖ ve HMÖYÖ' ye göre karşılaştırılması

	n	%	HÖASÖ Ort±SS	p	HMÖYÖ Ort±SS	P
Cinsiyet						
Kadın	83	80.6	74.61±24.72	0.12	72.42±11.44	0.15
Erkek	20	19.4	59.40±21.16		64.65±15.05	
AGNO						
2.00-2.99 arası	64	62.1	68.42±23.51	0.58	70.59±14.28	0.14
3 ve üstü	39	37.9	76.97±26.04		71.43±9.12	
Hemşirelik mesleğini tercih nedeni						
Kendi isteğim	33	32.0	70.57±28.05	0.13	69.09±15.57	0.09
Ailemin isteği	17	16.5	82.5294±18.11		66.7647±16.9	
İstihdam olanakları	53	51.5	68.84±23.81		73.37±7.56	
Hemşirelik mesleğini sevme durumu						
Seviyorum	45	43.7	73.88±26.39	0.11	71.02±12.0	0.03
Sevmiyorum	10	9.7	69.20±29.43		60.00±18.45	
Başlangıçta seviyordum, şu an sevmiyorum	8	7.8	74.62±9.31		69.87±14.58	
Başlangıçta sevmiyordum, şu an seviyorum	26	25.2	61.92±25.09		72.46±8.24	
Kararsızım	14	13.6	82.64±15.37		76.07±8.53	
Hemşirelik mesleğine hazır hissetme durumu						
Evet	72	69.9	71.19±25.97	0.34	70.79±12.54	0.54
Hayır	31	30.1	72.74±21.92		71.19±12.72	
Mezun olunca çalışmak istediği pozisyon						
Sağlık kuruluşunda hemşirelik	71	68.9	68.52±24.51	0.12	70.46±10.5	0.55
Hemşirelik bölümünde eğitimci	32	31.1	79.36±24.651		71.36±16.62	

Öğrencilerin algıladıkları stres düzeyi ve öz yeterlik düzeyi orta seviyenin üzerinde olarak belirlenmiştir. (Tablo 2).

Tablo 2. Ölçekler ve alt boyutları toplam puan ortalamaları

Ölçekler ve alt boyutları	Ort±SS	Min-Max
HÖASÖ	71.66±24.72	0-116
Hastaya bakım verirken yaşanan stres	20.24±7.88	0-32
Mesleki bilgi ve beceri eksikliğinden kaynaklanan stres	7.42±3.20	0-12
Ödevlerden ve iş yükünden kaynaklanan stres	13.33±4.20	0-20
Öğretim Elemanları ve hemşirelerden kaynaklanan stres	14.33±5.76	0-24
Ortamdan kaynaklanan stres	6.72±3.32	0-12
Akranlardan ve günlük yaşamdan kaynaklanan stres	9.16±3.80	0-16
HMÖYÖ	70.91±12.53	16-80
Hasta Bakımın Niteliği	40.35±7.77	16-45
Mesleki Durumlar	30.55±5.74	16-35

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Max: Maximum

Öğrencilerin HÖASÖ ile HMÖYÖ puan ortalamaları arasında bir korelasyon saptanmamıştır (Tablo 3).

Tablo 3. HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki

		HÖASÖ	HMÖYÖ
HÖASÖ	r	1	-0.004
	p		0.96
HMÖYÖ	r	-0.004	1
	p	0.96	

TARTIŞMA

Mezun durumundaki hemşirelik öğrencilerinin algılanan stres ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma, elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları stres düzeyi ve öz yeterlik seviyesi orta seviyenin üzerinde olarak belirlenmiştir. HÖASÖ alt boyut puan ortalamaları orta düzeyde iken; HMÖYÖ alt boyutlarının orta seviyenin üzerinde olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmanın bulgularını destekler şekilde Akkuş ve Bostancı Daştan'ın çalışmasında da öz yeterlik düzeyinin orta seviye olduğu tespit edilmiştir. Ancak aynı çalışmada öğrencilerin kaygı düzeylerinin bu çalışmadan farklı olarak yüksek olduğu saptanmıştır.²⁴ Pozam ve Zaybak'ın çalışmasında ise öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.²⁵ Çalışmalar arasındaki farklılıkların, çalışmalara katılım sağlayan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu çalışmada, cinsiyet açısından HÖASÖ ve HMÖYÖ toplam puan ortalamalarının kadınlarda daha yüksek olduğu ancak aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsızdır. Güder ve Çevirme'nin, Yıldırım ve ark.'larının çalışmalarında da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek stres seviyesine sahip oldukları ve bu çalışmadan farklı olarak istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir.^{26,27} Öz yeterlik düzeyi açısından Bayram'ın, Çitlik Sarıtaş'ın çalışmasında cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaması bu çalışma ile benzer sonuç göstermektedir.^{28,29} Bu çalışmanın bulguları göz önüne alınarak, kız ve erkek öğrencilerin algıladıkları stres ve mesleğe yönelik öz yeterlik seviyelerinde benzerlik olduğu söylenebilir.

Ağırlıklı not ortalamasının HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamalarının 3.00 ve üstü not alanlarda daha yüksek; ancak aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsızdır. Stres düzeyi açısından Güder ve Çevirme'nin çalışmasındaki bulgular bu çalışma ile uyumludur.²⁶ Bu çalışmadan farklı olarak Çitlik Sarıtaş'ın çalışmasında başarılı öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.²⁹

Hemşirelik mesleğini sevme durumunun HÖASÖ puan ortalaması bakımından anlamsızken, hemşirelik mesleğini seven öğrencilerin HMÖYÖ puan ortalamalarının daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlıdır.

Akkuş ve Bostancı Daştan'ın çalışmasında mesleğini sevenlerin stres düzeyi düşük bulunurken, öz yeterlik düzeyi yüksek olarak belirlenmiştir.²⁴ Öğrencilerin severek seçim yaptıkları mesleklerin öz yeterliliği etkilediği ifade edilebilir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin, kendini mesleğe hazır hissetme durumlarının, mezun olduktan hemşire veya eğitimci olarak çalışmak isteyenlerin HÖASÖ ve HMÖYÖ puan ortalamalarının aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsızdır. Benzer şekilde Çıtak Sarıtaş'ın çalışmasında mesleği seçme durumunun öz yeterlik düzeyi arasında anlamlı fark bulunmamıştır.²⁹ Bu çalışmadan farklı olarak Albayrak Okçin'in çalışmasında mesleği isteyerek seçenlerin öz yeterliliklerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.³⁰

Bu çalışmada algılanan stres ve öz yeterlik düzeyi arasında bir korelasyon saptanmamıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Akkuş ve Bostancı Daştan'ın, Rice'in çalışmalarında stres ve öz yeterlik arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.^{24,31} Bu çalışmadaki bu sonucun öğrencilerin sosyodemografik ve kişisel özelliklerinden, eğitim aldıkları kurum ve uygulama için kullandıkları hastaneye ilişkisi olabileceği düşünülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin stres seviyeleri ve hemşirelik mesleği öz yeterlikleri ortalamasının üzerinde çıkmıştır. Hemşirelik mesleğine ilgi duyanların öz yeterlikleri daha yüksektir. Öğrencilerin hemşirelik mesleği öz yeterlikleri yeterli görülse de daha da artırılması hedeflenmelidir. Öğrencilerin stres seviyelerini düşürmek ve eksikliklerini tamamlamak için eğitim faaliyetleri yapılmalı ve öğrenmeyi destekleyecek yöntemler geliştirilmelidir.

Disclosures

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study had received no financial support.

Authorship Contributions: Concept- Design- , Materials- Data collection and processing- , Analysis and/or interpretation- , writing- , Critical review-

KAYNAKLAR

1. Garcia-Rodriguez A, Gutierrez-Bedmar M, Bellon-Saameno JA, Munoz-Bravo C, Fernandez-Crehuet Navajas J. [Psychosocial stress environment and health workers in public health: Differences between primary and hospital care]. *Aten Primaria*. Jun-Jul 2015;47(6):359-366.
2. Molero Jurado MDM, Perez-Fuentes MDC, Oropesa Ruiz NF, Simon Marquez MDM, Gazquez Linares JJ. Self-Efficacy and Emotional Intelligence as Predictors of Perceived Stress in Nursing Professionals. *Medicina (Kaunas)*. Jun 1 2019;55(6).
3. Shoji K, Cieslak R, Smoktunowicz E, Rogala A, Benight CC, Luszczynska A. Associations between job burnout and self-efficacy: a meta-analysis. *Anxiety Stress Coping*. Jul 2016;29(4):367-386.
4. Bodys-Cupak I, Majda A, Zalewska-Puchala J, Kaminska A. The impact of a sense of self-efficacy on the level of stress and the ways of coping with difficult situations in Polish nursing students. *Nurse Educ Today*. Oct 2016;45:102-107.
5. Chang LC, Yu, P., Chang, S.Y. Longitudinal relationships between two self-efficacy types and stress in active older adults in Taichung City, Taiwan. *International Journal of Mental Health Promotion* 2016;18(2):95-105.
6. Şahin F, Çetin F. . The mediating role of general self-efficacy in the relationship between the big five personality traits and perceived stress: a weekly assessment study. *Psychol Stud*. 2017;62(1):35-46.
7. He FX, Turnbull B, Kirshbaum MN, Phillips B, Klainin-Yobas P. Assessing stress, protective factors and psychological well-being among undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today*. Sep 2018;68:4-12.
8. Berdida DJE, Lopez V, Grande RAN. Nursing students' perceived stress, social support, self-efficacy, resilience, mindfulness and psychological well-being: A structural equation model. *Int J Ment Health Nurs*. Oct 2023;32(5):1390-1404.
9. Klainin-Yobas P, Ramirez, D., Fernandez, Z., Sarmiento, J., Thanoi, W., Ignacio, J., Lau, Y. Examining the predicting effect of mindfulness on psychological well-being among undergraduate students: a structural equation modelling approach. *Personality and Individual Differences*. 2016;91:63-68.

10. Orkaizagirre-Gomara A, Sanchez De Miguel M, Ortiz de Elguea J, Ortiz de Elguea A. Testing general self-efficacy, perceived competence, resilience, and stress among nursing students: An integrator evaluation. *Nurs Health Sci*. Sep 2020;22(3):529-538.
11. Bandura A. Social cognitive theory: an agentic perspective. *Annu Rev Psychol*. 2001;52:1-26.
12. Imus FS, Burns S, Weglarz DM. Self-Efficacy and Graduate Education in a Nurse Anesthesia Program: A Pilot Study. *AANA J*. Jun 2017;85(3):205-216.
13. Stephens TM. Nursing student resilience: a concept clarification. *Nurs Forum*. Apr-Jun 2013;48(2):125-133.
14. Arabzadeh M, Shafynadery, M., Salami, M. N., Bayanati, M. The effects of teaching self-efficacy on student's cognitive engagement. *International Journal of Education and Psychology in the Community* 2013;3(1):64-73.
15. Liu Y, Aunguroch Y. Work stress, perceived social support, self-efficacy and burnout among Chinese registered nurses. *J Nurs Manag*. Oct 2019;27(7):1445-1453.
16. Zhao FF, Lei XL, He W, Gu YH, Li DW. The study of perceived stress, coping strategy and self-efficacy of Chinese undergraduate nursing students in clinical practice. *Int J Nurs Pract*. Aug 2015;21(4):401-409.
17. Shaban IA, Khater WA, Akhu-Zaheya LM. Undergraduate nursing students' stress sources and coping behaviours during their initial period of clinical training: a Jordanian perspective. *Nurse Educ Pract*. Jul 2012;12(4):204-209.
18. Braga PC, Souza LA, Evangelista RA, Pereira LV. [The occurrence of headaches and their effect upon nursing undergraduate students]. *Rev Esc Enferm USP*. Feb 2012;46(1):138-144.
19. Sheu S, Lin HS, Hwang SL. Perceived stress and physio-psycho-social status of nursing students during their initial period of clinical practice: the effect of coping behaviors. *Int J Nurs Stud*. Feb 2002;39(2):165-175.
20. Goff AM. Stressors, academic performance, and learned resourcefulness in baccalaureate nursing students. *Int J Nurs Educ Scholarsh*. 2011;8:Article 1.
21. Karaca A, Yıldırım, N., Ankaralı, H., Açıkgöz, F. ve Akkuş, D. Turkish Adaptation of Perceived Stress Scale, Bio-psycho-social Response, and Coping Behaviours of Stress Scales for Nursing Students. *Journal of Psychiatric Nursing* 2015;6(1):15-25. 2015;6(1):15-25.
22. Caruso R, Pittella F, Zaghini F, Fida R, Sili A. Development and validation of the Nursing Profession Self-Efficacy Scale. *Int Nurs Rev*. Sep 2016;63(3):455-464.
23. Kacaroglu Vicdan A, Taştekin, A. A study of adapting the nursing profession self-efficacy scale to turkish. *ACU Sağlık Bil Derg*. 2019;10(3):504-510.
24. Akkuş Y, Bostancı Daştan, N. COVID-19 Pandemi Süreci Uzaktan Eğitim Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinde Anksiyete ve Klinik Performans Öz-Yeterlilik Algısı İlişkisi. *Sağlık Bil Değer*. 2024;14(1):106-114.
25. Pozam M, Zaybak, A. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterliliklerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2022;15(1):22-29.
26. Güder S ÇA. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlik düzeyinin eğitim stresi üzerine etkisi. *HEAD*. 2019;16(4):306-312.
27. Yıldırım N KA, Ankaralı H, Açıkgöz F, Akkuş D. Hemşirelik öğrencilerinin yaşadıkları stres ve ilişkili faktörler. *Clinical and Experimental Health Sciences*. 2016;6(3):121-128.
28. Bayram ŞB. Determining the Relationship Between Nursing Students' Perception of Self-Efficacy and Their Status of Performing Invasive Nursing Interventions and Views About Clinical Practice: Descriptive Research. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*. 2022;14(94-105).
29. Çıtlık Sarıtaş S B, Z, Anuş Topdemir E. Hemşirelik öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlik düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2020;8(3):839-849.
30. Albayrak Okçin F. Öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algıları ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013;2(1):40-51.
31. Rice E. Predictors of Successful Clinical Performance in Associate Degree Nursing Students. *Nurse Educ*. Jul-Aug 2015;40(4):207-211.